

มติคณะรัฐมนตรี วันอังคาร ที่ 16 กรกฎาคม 2567
ที่เกี่ยวข้องกับกระทรวงการคลัง กรมบัญชีกลาง และสำนักงานคลังจังหวัดเชียงใหม่

เรื่อง แนวทางในการส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ
เพื่อรองรับการเกษียณผ่านโครงการสลากสะสมทรัพย์เพื่อเงินออมยามเกษียณ

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบหลักการตามแนวทางในการส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิกกองทุนการออมแห่งชาติ (กอช.) เพื่อรองรับการเกษียณผ่านโครงการสลากสะสมทรัพย์เพื่อเงินออมยามเกษียณ (โครงการสลากสะสมทรัพย์ฯ) ตามที่กระทรวงการคลัง (กค.) เสนอ

สาระสำคัญ

1. สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้ประเทศไทยเข้าสู่การเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์¹ (Completely Aged Society) และในปี 2576 คาดว่าประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุระดับสุดยอด² (Super – Aged Society) ซึ่งแนวโน้มของผู้สูงอายุที่เพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องนั้นมีผลกระทบต่อตลาดแรงงานอย่างมีนัยสำคัญและเป็นการเพิ่มภาระงบประมาณในการดูแลด้านหลักประกันรายได้ของผู้สูงอายุด้วย แม้ว่าปัจจุบันระบบบำนาญและระบบสนับสนุนการออมเพื่อสร้างหลักประกันรายได้สำหรับผู้สูงอายุจะครอบคลุมประชากรวัยทำงานทุกกลุ่มทั้งแรงงานในระบบและนอกระบบ แต่ความท้าทายหลักยังเป็นเรื่องของความไม่ยั่งยืนทางการเงินจากแนวโน้มภาวะเงินเฟ้อที่จะเพิ่มสูงขึ้นในอนาคตและความไม่เพียงพอของรายได้ที่จะได้รับจากระบบการออมต่าง ๆ ในวัยสูงอายุ³ ดังนั้น เพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมสูงอายุระดับสุดยอด โดยเฉพาะการดูแลประชาชนกลุ่มแรงงานนอกระบบ⁴ ไม่ให้อยู่ในภาวะยากจนในวัยชรา ลดภาวะพึ่งพิงของประชาชน และลดภาระงบประมาณของรัฐในการดูแลผู้สูงอายุ⁵ รัฐบาลจึงจำเป็นต้องเร่งพัฒนากลไกการออมเพื่อรองรับการเกษียณสำหรับแรงงานนอกระบบและสร้างแรงจูงใจให้กลุ่มแรงงานนอกระบบมีการสะสมเงินออมได้อย่างเพียงพอและต่อเนื่องในระยะยาวเพื่อใช้จ่ายในวัยสูงอายุ

2. นายกรัฐมนตรีได้มอบหมายให้ กค. ศึกษาแนวทางส่งเสริมการออมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และเพิ่มแรงจูงใจให้กลุ่มแรงงานนอกระบบที่ยังไม่มีการออมให้เกิดความมั่นคงทางการเงินในวัยเกษียณ โดยให้เสนอเรื่องดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาในโอกาสแรก ประกอบกับพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. 2554 มีบทบัญญัติที่ยังไม่ครอบคลุมการส่งเสริมการออมสำหรับแรงงานนอกระบบทั้งหมดจึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวเพื่อขยายให้ครอบคลุมผู้ประกันตนมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถเป็นกลไกการออมสำหรับแรงงานนอกระบบในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. คณะกรรมการ กอช. ในการประชุมวาระพิเศษเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2567 มีมติเห็นชอบแนวทางในการส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิก กอช. เพื่อรองรับการเกษียณแก่ประชาชน รวมทั้งสอดคล้องกับสถานการณ์ผู้สูงอายุและโครงสร้างประชากรในประเทศโดยใช้วิธีดำเนินโครงการสลากสะสมทรัพย์เพื่อเงินออมยามเกษียณ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าว กอช. จะมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายได้เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. 2554 และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อรองรับหลักการโครงการสลากสะสมทรัพย์ฯ โดยมีรายละเอียดโครงการสรุปได้ ดังนี้

หัวข้อ	รายละเอียด
วัตถุประสงค์	(1) ขยายโอกาสให้ผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 40 และกลุ่มแรงงานนอกระบบมีทางเลือกในการออมแบบสมัครใจเพิ่มมากขึ้น (2) กระตุ้นและเพิ่มแรงจูงใจให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเข้าสู่ระบบการออมเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางการเงินในวัยเกษียณ (3) ลดภาวะพึ่งพิงของผู้สูงอายุกลุ่มเปราะบางที่อาจจะกลายเป็นคนยากจนในวัยเกษียณอายุ (4) ลดภาระทางการคลังในระยะยาวสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งสามารถลดการจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ
ผู้มีสิทธิซื้อสลาก	สมาชิก กอช. ปัจจุบัน ⁶ ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ผู้ประกอบอาชีพอิสระ และแรงงานนอกระบบที่มีอายุไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์
เป้าหมายของโครงการ	การมีจำนวนสมาชิกประเภท ข. ⁷ ไม่น้อยกว่า 5 ล้านคน ภายในระยะเวลา 3 ปี (คาดว่าจะมีสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ 0.36 - 21 ล้านคนต่อปี)
รูปแบบการดำเนินโครงการ	(1) ออกสลากเริ่มต้นประมาณ 5 ล้านใบต่องวด (ต่อสัปดาห์) หรือ 260 ล้านใบต่อปี โดยกำหนดออกรางวัลทุกวันศุกร์ (รวม 52 งวดต่อปี) ในราคาขาย ใบละ 50 บาท คิดเป็นเงิน 250 ล้านบาทต่องวด หรือ 13,000 ล้านบาทต่อปี (2) กำหนดรูปแบบสลากเป็นสลากดิจิทัล (สลากชุดดิจิทัล) โดยผู้ซื้อลงทะเบียนการซื้อและซื้อผ่านช่องทางออนไลน์ในลักษณะแอปพลิเคชันที่ผูกกับบัญชีธนาคาร ทั้งนี้ จำกัดการซื้อสลากต่อคนได้สูงสุดไม่เกิน 3,000 บาทต่อเดือน หรือคนละไม่เกิน 60 ใบต่องวด (3) จำนวนเงินที่ซื้อสลากจะถูกเก็บเป็นเงินสะสมเฉพาะบุคคล โดยจะได้รับเงินที่ซื้อสลากคืนทั้งหมดในรูปแบบเงินบำนาญเมื่ออายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ ทั้งนี้ รัฐบาลจะไม่สมทบเงินให้กับผู้ซื้อสลากและไม่รับประกันผลตอบแทนจากการซื้อสลาก (4) กอช. ทำหน้าที่เป็นนายทะเบียน (ด้านการรับเงินซื้อสลากและเก็บเป็นเงินสะสมให้กับสมาชิกเป็นรายบุคคล) รวมทั้งบริหารจัดการและดูแลข้อมูลสมาชิกประเภท ข. เช่น การจ่ายเงินรางวัล การคืนเงินให้สมาชิกประเภท ข. และการจ่ายเงินให้กับผู้รับผลประโยชน์กรณีสมาชิกประเภท ข. เสียชีวิตก่อนอายุ ครบ 60 ปีบริบูรณ์ (5) คณะอนุกรรมการด้านการลงทุน (แต่งตั้งโดยคณะกรรมการ กอช.) ทำหน้าที่กำกับดูแลและบริหารเงินสะสมที่สมาชิกประเภท ข. ซื้อสลาก โดยจะบริหารเงินลงทุนภายใต้หลักเกณฑ์ที่กำหนดโดยกฎกระทรวง รวมทั้งมุ่งเน้นการลดความผันผวนของมูลค่าเงินลงทุน ทั้งนี้ กอช. จะหักค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของกองทุน (Operating fee) ตามมติคณะกรรมการ กอช. (6) เมื่อสมาชิกประเภท ข. อายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ กอช. จะจ่ายเงินบำนาญผ่านพร้อมเพย์เลขบัตรประจำตัวประชาชน หรือจ่ายเงินบำนาญให้กับผู้รับผลประโยชน์ผ่านพร้อมเพย์เลขบัตรประจำตัวประชาชน (กรณีสมาชิกประเภท ข. เสียชีวิต)

	ตัวอย่าง การซื้อสลากทุกเดือน จำนวน 3,000 บาท หรือ 60 ใบต่อเดือน														
	ช่วงอายุ (ปี)	จำนวนปีที่ซื้อสลาก (ปี)	เงินบำเหน็จที่จ่ายคืนเมื่อครบอายุ 60 ปี บริบูรณ์ (ล้านบาท)												
	15 - 60	45	1.62												
	20 - 60	40	1.44												
	25 - 60	35	1.26												
	30 - 60	30	1.08												
	35 - 60	25	0.90												
	40 - 60	20	0.72												
	45 - 60	15	0.54												
	50 - 60	10	0.36												
	55 - 60	5	0.18												
เงินรางวัล	(1) เงินรางวัลกรณีถูกรางวัลจะได้รับเมื่อประกาศผลตามวันเวลาที่คณะกรรมการ กอช. กำหนด (2) กำหนดรูปแบบรางวัลต่องวด (1 สัปดาห์) รวมเงินรางวัล 780 ล้านบาทต่อปี ดังนี้ <table> <tr> <th>ประเภทรางวัล</th><th>จำนวน (รางวัล)</th><th>จำนวนเงินรางวัล</th><th>รวมเงินรางวัล</th></tr> <tr> <td>รางวัลที่ 1</td><td>5</td><td>1 ล้านบาท</td><td>5 ล้านบาท</td></tr> <tr> <td>รางวัลที่ 2</td><td>10,000</td><td>1,000 บาท</td><td>10 ล้านบาท</td></tr> </table> (3) การออกรางวัลจะดำเนินการโดย กอช. ร่วมกับสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (4) การรับเงินรางวัล กอช. จะจ่ายเงินรางวัลให้กับผู้ถูกรางวัลผ่านบัญชีพร้อมเพย์ หมายเลขบัตรประชาชนไม่เกินวันถัดไป			ประเภทรางวัล	จำนวน (รางวัล)	จำนวนเงินรางวัล	รวมเงินรางวัล	รางวัลที่ 1	5	1 ล้านบาท	5 ล้านบาท	รางวัลที่ 2	10,000	1,000 บาท	10 ล้านบาท
ประเภทรางวัล	จำนวน (รางวัล)	จำนวนเงินรางวัล	รวมเงินรางวัล												
รางวัลที่ 1	5	1 ล้านบาท	5 ล้านบาท												
รางวัลที่ 2	10,000	1,000 บาท	10 ล้านบาท												
งบประมาณ	(1) โครงการสลากสะสมทรัพย์ฯ ในปีแรกใช้งบประมาณ 830 ล้านบาท ประกอบด้วย (1.1) เงินรางวัลจำนวน 780 ล้านบาทต่อปี (1.2) การพัฒนาระบบเทคโนโลยี แอปพลิเคชัน ระบบ Clearing และระบบงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 20 ล้านบาท (1.3) โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบทะเบียนสมาชิก บุคลากร ระบบงานเพิ่มเติม จำนวน 30 ล้านบาท (2) ขอรับการสนับสนุนเงินรางวัลจากรัฐบาล งวดละ 15 ล้านบาท รวม 780 ล้านบาทต่อปี (คิดเป็นร้อยละ 6 ของเงินซื้อสลากที่สะสมเข้ากองทุนประมาณปีละ 13,000 ล้านบาท) หรือในจำนวนที่มีความเหมาะสมกับปริมาณการออกสลาก และความต้องการของสมาชิกเป้าหมาย														

ทั้งนี้ แนวทางในการส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิกเพื่อรองรับการเกษียณ ผ่านโครงการสลากสะสมทรัพย์ฯ ดังกล่าว เป็นแนวทางเบื้องต้น ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม

4. กอช. พิจารณาแล้วเห็นว่า โครงการสลากสะสมทรัพย์^๑ จะช่วยให้แรงงานทั้งในและนอกระบบเข้าเป็นสมาชิกมากขึ้น และมีเงินจำนวนหนึ่งไว้ใช้จ่ายเกษียณอายุเพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับการซื้อสลากกินแบ่งรัฐบาลที่สูญเสียไปเมื่อไม่ถูกรางวัล รวมทั้งสามารถช่วยลดภาระทางการคลังของรัฐบาลได้ในระยะยาวและยั่งยืน โดยเฉพาะในการดูแลด้านหลักประกันรายได้ของผู้สูงอายุแบบถ้วนหน้า (เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ) ซึ่งการดำเนินโครงการดังกล่าวจะเป็นกลไกที่สามารถสร้างแรงจูงใจให้กลุ่มคนที่อยู่ในวัยทำงานเข้าสู่ระบบการออมเงินอันเป็นการเพิ่มทางเลือกในการออมเงินเพื่อรองรับการเกษียณ และเมื่อประชาชนกลุ่มนี้เกษียณอายุหรือพ้นวัยทำงานแล้วจะมีแหล่งเงินรายได้เพิ่มเติมที่จะสามารถนำไปใช้จ่ายในการดำรงชีพได้นอกเหนือจากช่องทางออมเดิมที่มีอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้ กอช. จะมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการดำเนินโครงการสลากสะสมทรัพย์^๑ ได้ เมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. 2554 ในส่วนที่เกี่ยวข้องเสียก่อน อาทิ การจำแนกค่านิยาม ประเภทสมาชิก กอช. แบบปัจจุบันและแบบซื้อสลากสะสมทรัพย์ การกำหนดวัตถุประสงค์ของ กอช. ในการส่งเสริมการออมโดยการขายสลากสะสมทรัพย์เพื่อจูงใจให้มีการซื้อสลากเพื่อเป็นการสะสมเงินอีกรูปแบบหนึ่ง เป็นต้น

¹ สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ เป็นสังคมที่ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมีจำนวนเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ หรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 14 ของประชากรทั้งประเทศ ทั้งนี้ จากข้อมูลของสำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2566 พบว่าไทยมีผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 13.06 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 20.17 ของประชากรรวมทั้งประเทศ และมีผู้สูงอายุ 65 ปีขึ้นไป จำนวน 8.90 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 14 ของประชากรรวมทั้งประเทศ

² สังคมสูงอายุนี้อาจมีระดับสุดยอด เป็นสังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป เกินกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งประเทศหรือมีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ

³ ประเทศไทยถูกจัดอันดับให้เป็นประเทศรายได้ปานกลาง อีกทั้งการออมเงินและการออมในรูปแบบต่าง ๆ ของประเทศในภาพรวมยังอยู่ระดับต่ำ โดยผลการสำรวจทักษะการเงินของไทยปี 2565 ของธนาคารแห่งประเทศไทยพบว่าสัดส่วนของคนไทยที่มีการวางแผนและเริ่มการออมเพื่อการเกษียณอายุมีแนวโน้มลดลงจากปี 2563 ที่ร้อยละ 66.0 มาอยู่ที่ร้อยละ 61.1 โดยเฉพาะกลุ่ม Gen Z ที่พบว่าร้อยละ 53.5 ยังไม่ได้คิดหรือวางแผนการออมเพื่อการเกษียณ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงความพร้อมในการเกษียณซึ่งสะท้อนผ่านผู้ที่มีการวางแผนการออมเพื่อการเกษียณและทำได้ตามแผนที่วางไว้นั้น พบว่ามีเพียงร้อยละ 15.7 โดย Gen Baby Boomer ขึ้นไปมีสัดส่วนผู้ที่มีความพร้อมในการเกษียณสูงที่สุดเมื่อเทียบกับช่วงวัยอื่น แต่ก็มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 21.8 เท่านั้น

⁴ ผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติในปี 2566 พบว่า ภาพรวมสถานการณ์แรงงานนอกระบบมีจำนวน 21 ล้านคน ในจำนวนดังกล่าวเป็นสมาชิกผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 39 จำนวน 1.78 ล้านคน (ร้อยละ 8.48) มาตรา 40 จำนวน 10.47 ล้านคน (ร้อยละ 52.24) และเป็นสมาชิก กอช. 2.60 ล้านคน (ร้อยละ 12.38) ในขณะที่อีก 5.65 ล้านคน (ร้อยละ 26.90) ยังไม่ได้เป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายประกันสังคมและสมาชิก กอช.

⁵ ภาระด้านงบประมาณของรัฐในการจัดสรรเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุเป็นแบบขั้นบันไดตามอายุ คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60 – 69 ปี ได้รับ 600 บาทต่อเดือน อายุ 70 – 79 ปี ได้รับ 700 บาทต่อเดือน อายุ 80 - 89 ปี ได้รับ 800 บาทต่อเดือน และอายุตั้งแต่ 90 ปีขึ้นไปได้รับ 1,000 บาทต่อเดือน ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 รัฐต้องจัดสรรงบประมาณเป็นเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจำนวนมากกว่า 87,600 ล้านบาท และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำนวน 93,000 ล้านบาท (เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2566 จำนวน 5,400 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 6.16)

⁶ ปัจจุบัน กอช. มีสมาชิกสะสม ณ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2567 จำนวน 2.616 ล้านคน ซึ่งประกอบด้วยประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ยังอยู่ในวัยทำงานแต่เป็นแรงงานนอกระบบหรือประกอบอาชีพอิสระ และยังไม่เข้าสู่ระบบการออมเงินเพื่อการเกษียณ

⁷ ภายใต้กรอบวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. 2554 และระเบียบประกันสังคมว่าด้วยการรับสมัครและขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนตามมาตรา 40 พ.ศ. 2561 สามารถจำแนกสมาชิกและสิทธิประโยชน์ของสมาชิกได้ 2 ประเภท ดังนี้ (1) สมาชิกประเภท ก. คือ สมาชิกปัจจุบันของ กอช. ซึ่งเป็นบุคคลสัญชาติไทย มีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์ และเป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคมมาตรา 40 ทางเลือกที่ 1 (ไม่ได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ) สมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญ (ข้าราชการ ข้าราชการ กรุงเทพมหานคร และข้าราชการส่วนท้องถิ่น) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนเอกชน หรือเป็นสมาชิกกองทุนหรืออยู่ในระบบบำนาญอื่นตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวงที่รัฐบาลจ่ายเงินสมทบ และ (2) สมาชิกประเภท ข. คือ บุคคลสัญชาติไทยซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์ และเป็นผู้ประกันตนตามกฎหมายว่าด้วยประกันสังคมมาตรา 40 ทางเลือกที่ 2 และ 3 (ได้รับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ) หรือเป็นบุคคลอื่นที่กำหนดโดยกฎกระทรวง โดยรัฐบาลไม่จ่ายเงินสมทบ

เรื่อง การเสนอขอเพิ่มและเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่ายในการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแนวทาง หลักเกณฑ์ แผนและขั้นตอนการเสนอขอเพิ่มและเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ตามที่สำนักงานประมาณเสนอดังนี้

สาระสำคัญ

ตามที่สภาผู้แทนราษฎรได้มีมติรับหลักการร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ในวาระที่ 1 เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2567 และแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 นั้น

ในการพิจารณาของคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ของสภาผู้แทนราษฎร คาดว่าเมื่อการพิจารณาแล้วเสร็จจะปรับลดงบประมาณรายจ่ายลงได้จำนวนหนึ่ง สำนักงานประมาณจึงขอเสนอแนวทางและขั้นตอนการเสนอขอเพิ่มและเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ดังนี้

1. แนวทางและหลักเกณฑ์การเสนอขอเพิ่มงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ให้หน่วยรับงบประมาณเสนอคำขอเพิ่มงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เฉพาะรายการที่มีความจำเป็นเร่งด่วนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับสถานการณ์ของประเทศ นโยบายสำคัญของรัฐบาล ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ ที่ต้องดำเนินการภายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ดังนี้

1.1 เป็นรายจ่ายที่ต้องดำเนินการตามข้อผูกพันที่เกิดจากกฎหมาย สัญญา ข้อตกลงระหว่างประเทศ และค่าใช้จ่ายเพื่อการชำระหนี้ รวมทั้งค่าใช้จ่ายตามสิทธิ

1.2 เป็นรายจ่ายที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและเพิ่มเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ส่งเสริมการบริโภคและการลงทุนในประเทศ และเพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนเป็นสำคัญ โดยเป็นโครงการ/รายการที่เป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบ

1.3 เป็นรายจ่ายเพื่อการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รายจ่ายเพื่อป้องกันหรือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชน หรือรายจ่ายที่ประชาชนได้รับประโยชน์โดยตรง ตลอดจนรายจ่ายเพื่อแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของหน่วยรับงบประมาณ โดยรายการที่เสนอขอเพิ่มงบประมาณต้องเป็นรายการที่มีอยู่ในคำขอของงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568

โดยมีเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- (1) ไม่ควรทำให้เกิดการระงับจ่ายประจำเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง
- (2) ไม่ควรผูกพันงบประมาณรายจ่ายข้ามปีในปีต่อ ๆ ไป
- (3) หน่วยรับงบประมาณมีศักยภาพและมีความพร้อมที่จะดำเนินการได้ทันที
- (4) หน่วยรับงบประมาณต้องเสนอโครงการ/รายการ ภายใต้ขอบเขตอำนาจ

หน้าที่ตามกฎหมายของหน่วยงานนั้น ๆ

(5) ดำเนินการตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 และพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2561

2. แนวทางและหลักเกณฑ์การเสนอขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่าย เฉพาะรายการที่หน่วยรับงบประมาณเสนอขอตั้งงบประมาณไว้ในร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ดังนี้

2.1 มีกฎหมายกำหนดให้องค์การกิจ ทั้งกรณีที่มีการจัดตั้งหน่วยรับงบประมาณขึ้นใหม่และไม่มีการจัดตั้งหน่วยรับงบประมาณ และกรณีเปลี่ยนชื่อหน่วยรับงบประมาณ

2.2 มีพระราชกฤษฎีการวมหรือโอนส่วนราชการเข้าด้วยกันที่ออกตามมาตรา 8 ทวิ ของพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

2.3 รายการที่หน่วยรับงบประมาณ ทบทวนเสนอปรับลดงบประมาณในส่วนที่หมดความจำเป็น หรือสามารถชะลอการดำเนินการได้ เพื่อไปดำเนินการโครงการ/รายการที่มีความจำเป็นเร่งด่วนอย่างแท้จริงตามนโยบายรัฐบาล อันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนและส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี

โดยให้ดำเนินการ ดังนี้

(1) ให้หน่วยรับงบประมาณเสนอขอปรับลดงบประมาณรายจ่ายเฉพาะในส่วนที่เป็นกรณีตามข้อ 2.1 - 2.3

(2) ให้หน่วยรับงบประมาณเสนอขอเพิ่มงบประมาณรายจ่ายตามวงเงินงบประมาณรายจ่ายที่ได้ปรับลดตามข้อ (1)

ทั้งนี้ ข้อเสนอการเปลี่ยนแปลง และขอเพิ่มงบประมาณ จะนำเสนอต่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 และสภาผู้แทนราษฎรเป็น ผู้พิจารณาตามขั้นตอนของฝ่ายนิติบัญญัติต่อไป

3. ขั้นตอนในการเสนอขอเพิ่มและเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ของหน่วยรับงบประมาณ

3.1 ให้หน่วยรับงบประมาณจัดทำคำขอเพิ่มงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ที่ได้มีการตรวจสอบและรับรองความถูกต้องของข้อมูลแล้วว่าการดำเนินงานนั้นไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กฎหมาย ข้อบังคับ หรือระเบียบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องและให้เสนอขอรับความเห็นชอบต่อนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่กำกับ หรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัดและส่งสำนักงานงบประมาณ พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลรายละเอียดคำขอเพิ่มงบประมาณรายจ่ายในระบบ e - Budgeting ภายในวันศุกร์ที่ 26 กรกฎาคม 2567

กรณีการเสนอขอเพิ่มงบประมาณรายจ่ายแผนงานบูรณาการ ให้หน่วยรับงบประมาณเสนอรัฐมนตรีเจ้าสังกัดเห็นชอบก่อนเสนอหน่วยงานเจ้าภาพ เพื่อรวบรวมเสนอรองนายกรัฐมนตรีที่รับผิดชอบแผนงานบูรณาการนั้น ๆ พิจารณาให้ความเห็นชอบ และหน่วยงานเจ้าภาพส่งสำนักงานงบประมาณ พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลรายละเอียดคำขอเพิ่มงบประมาณในระบบ e- Budgeting ภายในวันศุกร์ที่ 26 กรกฎาคม 2567

สำหรับการพิจารณาเสนอเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ที่ได้มีการตรวจสอบและรับรองความถูกต้องของข้อมูลแล้วว่าการดำเนินงานนั้นไม่ขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กฎหมาย ข้อบังคับ หรือระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เสนอขอรับความเห็นชอบต่อนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่กำกับ หรือรัฐมนตรีเจ้าสังกัด และรวบรวมจัดส่งให้สำนักงานงบประมาณภายในวันศุกร์ที่ 26 กรกฎาคม 2567

3.2 สำหรับหน่วยงานของรัฐสภา หน่วยงานของศาล หน่วยงานขององค์กรอิสระหรือองค์กรอัยการ ให้ยื่นคำขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 โดยตรง ทั้งนี้ ขอให้หน่วยงานดังกล่าวบันทึกข้อมูลรายละเอียดตามที่ได้ยื่นคำขอแปรญัตติต่อคณะกรรมการฯ ในระบบ e-Budgeting ภายในวันศุกร์ที่ 26 กรกฎาคม 2567 ด้วย เพื่อสำนักงานงบประมาณจะได้ประมวลภาพรวมการขอเพิ่มและเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 ต่อไป

3.3 ให้สำนักงานงบประมาณพิจารณาและจัดทำข้อเสนอรายละเอียดการเสนอขอเพิ่มและเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568 เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบใน วันอังคารที่ 13 สิงหาคม 2567 และนำเสนอคณะกรรมการวิสามัญฯ เป็นผู้พิจารณาตามขั้นตอนต่อไป

ที่มา : สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล <https://www.thaigov.go.th/>
จัดทำโดย : สำนักงานคลังจังหวัดเชียงใหม่